

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤ ΗΑΡΑΛΑΜΒΟΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ
İera Moni Petraki Başkeşiši

AZİZ SAVVAS

Anısı 5 Aralıkta kutlanmaktadır

Beşinci baskı

“ORTHODOKSOS TİPOS” YAYINLARI
KANİNGOS 10, 106 77 ATİNA, 1986

AZİZ SAVVAS

Mübarek Aziz Savvas, Bizans İmparatoru Jüstinyen zamanlarında yaşamıştır.

Kapadokya'nın, Mutalaski köyünde, 493 yılında dünyaya geldi. Ebeveyni zengin ve dindar Hıristiyan idiler. Adları bütün Kapadokya çapında meşhurdu. Babasının adı İoannis ve annesinin adı da Safia idi.

Savvas beş yaşına ulaştığında, Mutalaski köyünde yapayalnız kalmıştı. Çünkü babası ile annesi, ciddi savaş sebepleri yüzünden, kralın emirlerini yerine getirmek amacıyla, İskenderiye'ye gitmek zorunda kalmışlardı.

Ermias amcası onun bakımını ve tahsilini üzerine almıştı. Ve dahi, babasının malının tasarrufunu da üzerine almıştı. Savvas'ın ebeveyni o malum yolculuğa çıkmazdan evvel, amcası Ermias'tan, gerçek bir baba gibi çocuğuna dikkat etmesini istedi. Dahası da, eğer onların başına bir şey gelecek olursa, malını ona verip varlık ve tarlalara da mirasçı yapmasını istedi.

Savvas, amcası Ermias'ın yanında fazla uzun zaman kalmadı. Çünkü, onun karısı çok sinirli ve kötü kalpliydi. En küçük bir durumda sinirleniyor ve gayri mantıkî bir nefret duyuyordu.

O bir şirret kadındı.

Onun için de Savvas, Grigorios adında başka bir amcasına gitti. Savvas onun yanında sakin bir hayat yaşadı. Ayrıca, onun tatlı davranışı, faziletli hayatı, Allah'a olan imanı, doğru düşüncesi ve daha başka meziyetleri de onu herkes tarafından sevilen bir insan haline getirmişlerdi.

Savvas, diğer çocukların yaşadığı gibi çocukluk hayatını yaşamadı. Oynamıyor, yollarda koşmuyor, hoş olmayan şakalarla sevinmedi, çocuk kavgalarına karışmadı ve çocuklara has yaramazlıklar yapmadı. Çocukluk yıllarını usluluk ve sağgörü ile geçirdi.

Parlak gözlerinin derinliğinde, ilâhi bir çağırış görünüyordu. O çağırış ona görünmeyen bir hayat yolu gösteriyordu. Ona, bu hayatın eğlence ile iyi geçinmesini, geçici ve boş şeylerden vazgeçmesini gösteriyordu. Onu, erdemli olabilmek için yapılması gerekenleri yapmağa, ibadete, oruca, azizliğe ve zorlu bir hayat yaşama tarzını benimsemeye davet ediyordu.

Sekiz yaşında keşiş oluyor

Köyü yanında, Flavyene denilen bir manastır vardı. Genç Savvas'ın gözleri her gün o tarafa doğru yöneliyordu. O manastır, onun düşüncesini emiyordu. Onu, ne para, ne zenginlik, ne eğlence, ne de geçici güzelliklerle zevkler duygulandırıyor.

Günahın bu kadar tuzakları, onu tutup fikrini, düşüncesini ve kararlarını değiştiremedi. Böylece, günün birinde, henüz sekiz yaşında iken, Grigorios amcasını terk edip, Flavyene manastırına gitti.

Orada, keşişlik hayatını sürdüreceğine dair, ruhunun bütün ateşini gösterdi. Oradaki Başkeşiş, onu heyecan ve sevinçle karşıladı. Bu yaşta küçük bir gencin, bir keşişin bu kadar sert olan hayatını, bolca bir sevinç ve mutlulukla yaşama isteğini ilk defa görüyordu.

Savvas'ın manastırda kalma kararını amcaları öğrendikleri vakit, manastıra koşup gittiler ve onları takip etmesini ondan istediler.

- Bizimle gel, dediler kendisine. Hayatına ve malına geri dön. Manastırlar senin için değildir. Gel bir aile kur, evlen ve çoluk çocuk sahibi ol. Bizi takip et. Düşüncelerinin arkasından koşma. Seni sükûnet ve sevinç bekliyor. Seni güzel hayat bekliyor. Kendini kaybetme. Daha küçüksün ve anlamıyorsun. Bizi de bir dinle. Biz daha büyüklerin olarak sana yalvarıyoruz ve hayat hakkında daha çok şeyler biliyoruz. Burada seni sadece yokluklar ve sıkıntılar bekliyorlar. Hayat burada serttir. Acıkacaksın, üşüyeceksin ve geceleri uyumayacaksın. Bu işi başa çıkaramazsın.

- Genç yeğen Savvas, "bunları hepsini biliyorum" dedi kendilerine. Ancak, İsa Mesih'in bir başka dediğini de biliyorum. Demiştir ki, bir zamanlar burada bu dünyada, çok zengin olan birileri yaşıyormuş. Bu zengin kişi her gün eğlenerek yaşıyormuş. Bir de fakir birileri varmış, o ise hep sıkıntılar içerisinde yaşıyormuş. O fakirin adı Lazaros imiş. Burada bu dünyada, hiçbir zaman aç olan midesini dolduramamıştı. O, çıplak ve yalın ayaktı. Zenginin evinin dışında kalıp, herhangi bir ekmek kırıntısının düşüp düşmeyeceğini bekliyordu. Fakat, acımasız olan bu zengin kişi, ona bunu bile vermiyordu. Ve, günün birinde, ikisinin de sonu geldi. Zengin olan o kişiyle fakir olan Lazaros da vefat ettiler. Ama orada ahrette, zengin kişi Cehennem'in ceza ateşine düştü. Oysa fakir olan Lazaros ebedî olarak Cennet'e ve Allah'ın kucağına girdi.

İşkence ateşi içerisinde olan zengin kişi, bir an için Cennet'in merkezinde, son derece memnun ve mesrur olan fakir Lazaros'u gördü ve ondan, hasretle bir damla suyla, yanan dilini serinletmesini istedi. Ancak şimdi çok geçti.

Onun için ısrar etmeyin, dedi Savvas. Sizi dinlemyeceğim. Çünkü beni zenginlik heyecanlandırmıyor, ne de eğlence beni ilgilendiriyor. Allah'ın da dediği gibi, ben o zenginin yanışını yapmak istemiyorum. Bu geçici haz, ebedî Cehennem'i hazırlıyor bize.

O vakit amcaları üzgün bir durumda onu orada bıraktılar ve oradan ayrıldılar. Anladılar ki, onun aklını değiştirmek mümkün olmayacaktı.

Böylece Savvas, manastırda kaldı ve oradaki keşiş ilkelerine ayak uydurmaya başladı. Zorluklara dayanmada, oruca, ibadete ve kendine hakim olma çalışmalarına girdi.

İlk igvası

Bir gün manastırın tarlasını çapalarken açlık hissetti. Oracıkta yanında güzel elmalar bulunuyorlardı. Elini kaldırdı ve ağzını serinletmek için bir elma kopardı. Ancak, o elmayı daha denemeden, keşiş nizamını düşündü. Manaastırdaki ilkelere göre, saatin daha yemek saati olmadığını düşündü. Daha da, Havva anamız bile bir elma ile aldatıldığı ve de günah işlediği an aklına geldi. Sonra o elmayı yere attı ve dedi: "Bundan sonra ben hayatımda elma yemeyeceğim".

Ve gerçekten de bütün hayatı boyunca bir daha elma yemedi. Ve sadece bu değil, oburluk iblisini ve mide igvasını da yenmeyi başardı. Manastırdaki keşişlerin tümünü, zorluklara dayanmada, uykusuz kalmada, oruçta ve münzevi mücadelelerinde hepsini geçti.

İlk mucize

Savvas'ın imanı ve inancı o kadar büyüktü ki, o kadar genç yaşına rağmen mucizeler bile yaptı.

Bir kış mevsiminde, manastırdaki fırıncının elbiseleri yağmurdan çok ıslanmışlardı ve onları kurutma yolu yoktu. Elbiselerini, sıcak olan fırının içine koydu ve onlar da duman çıkarmağa başladılar. Ertesi gün fırıncı fırını yaktı ama evvelki günden koymuş olduğu elbiselerini oradan çıkarmayı unuttu. O şey aklına geldiğinde ateş adamakıllı yanmaya başlamıştı. O vakit, büyük bir heyecanla ateşi söndürmek istedi. Ancak bu mümkün değildi. Savvas onun bu çabalarını gördü ve ne olup bittiğini kendisine sordu. Fırıncının elbiselerinin yanma tehlikesinin varlığını işitir işitmez, o büyük fırına bir geyik gibi içine atladı. Yalınların içine karıştı.

Fırıncı ve diğer keşişlerin şaşkın bakışları altında, Savvas elbiseleri aldı ve kendisine hiçbir şey olmadan onları dışarı çıkardı. Saçlarında tek bir kıl bile yanmamıştı.

Mucize apaçıktı. O vakit herkes anladı ki, Savvas sadece bir keşiş değil, o bir Aziz idi artık. Onun imanı ve dindarlığı ilerlemiş bir

durumdaydı. O zamandan sonra kendisine, yaşlı bir Rahip gözüyle bakmağa ve ona itibar etmeye başladılar. Çünkü onlar, bu gencin, azizlikte ve Allah yolunda ilerleyeceğini görüyorlardı.

Kudüs için

Flavyene manastırında uzunca bir zaman kaldıktan sonra, daha sonra oradan kaçıp Kudüs'e gitmeye kakar verdi. Oradaki Kutsal Yerleri ziyaret edip ibadet etmeyi çok istiyordu. Daha da, orada büyük münzevi ve dindar insanlarla karşılaşmak istiyordu. Bunlardan daha sert keşiş ilkeleri öğrenmek istiyordu.

Günün birinde, Başkeşişe düşüncelerini ve kararlarını açıkladı. Ancak o, bunları kabul etmedi. Flavyene manastırını terk etmesine izin vermedi.

- Hayır, dedi. Gitmeyeceksin. Manastır sana muhtaç. Diğer kardeşlerine yaptığın fayda çok büyük. Fakat, aynı gece, gökyüzünden bir melek gelip Başkeşişin rüyasında kendini gösterir ve ona der:

- Savvas'ı engellemeğe sakın kalkmayasın. Hayır duanla onu affedip istediği yere gitmesine izin veresin.

Başkeşiş, hayranlık dolu bir durumda, Allah'ın bu isteği hakkında hemen Savvas'a haber verir ve onu serbest bırakır. Savvas, duygulanmış bir vaziyette, Başkeşişin hayır duasını alır, oradaki keşiş kardeşlerini uğurlar ve oradan ayrılır.

Şimdi henüz on sekiz yaşında bir gençti. Şu anda, münzevi hayatının ilk on yılı geçmişti bile.

Zor ve uzun zaman süren yolculuğundan sonra, çetin bir kış mevsiminde, Kudüs'e varabildi. Yağmurlu ve soğuk bir gecede, Kutsal Pasariyon Manastırına vardı. Orada, Kapadokya'dan bir saygın Rahip buldu. Çetin kışın geçip havaların iyileşmesini onunla beraber kalarak bekledi.

Aziz Keşiş Savvas için duydukları zaman, çeşitli manastırlardan oraya, onu yanlarına almak için akın ettiler. O ise, hiçbir yere gitmek istemiyordu. İlle de Büyük Efthimios Manastırına gitmek istiyordu. O kahraman çöl münzevisinin adı, Savvas'ın ruhunu çok elektrikliyordu. Onun aydın aklı, fazileti ve mucizeleri hakkında çok şeyler duymuştu.

Megas Efthimios'un (Büyük Efthimios) yanında

Bir gün Kutsal Pasariyon Manastırından ayrıldı ve Büyük Efthimios'u görmeye gitti.

Onu bulur bulmaz, ayaklarına kapandı ve göz yaşları içerisinde ona yalvarmaya başladı: Onu yanına alması ve manastırına koyması için ricada bulunuyordu. Ancak bu kadar keşiş tecrübesine sahip olan Efthimios, onun genç yaşını görünce kendisine dedi:

- Şu anda seni yanıma almayacağım. Önce Lavra'da, yakın bir manastırda münzevilik yapacaksın. Orada çok şahane bir Başkeşiş var, adı da Theoktistos'tur. Orada sakal çıkarana kadar ve keşişler sınıfında eğitim alana dek kalacaksın. Aziz Savvas hiç itiraz etmeden ona cevap verdi:

- Ben, saygı değer Peder, beni kurtuluşa götürmek için buraya geldim. Kurtuluş için olan emirlerinde seni takip etmeğe hazırım.

Gerçekten de, Büyük Efthimios, Aziz Savvas'ı Theoktistos'a gönderdi ve ona yazdı: "Sana gönderdiğim bu gencin kalbi, İlâhi Ruh ile dolup taşmıştır. Onu bir titizlikle eğitesin. Çünkü kısa bir süre sonra, onun şanı dünyayı dolduracaktır..."

Aziz Savvas, Theoktistos'un yanında alçakgönüllülük ve faziletle yaşadı. Bütün rahiplere yardımda bulunuyordu. Onların isteklerini yerine getiriyordu. Onlara su taşıyordu. Isınma işini yapar ve bütün işleri de istekle yapıyordu. Herkes ona teşekkür ediyor ve seviyorlardı.

Ebeveyniyle karşılaşması

Genç Savvas'ın ruhen ve bedenen fazilette daha da iyiye doğru olgunlaştığını gören şeytan, onu kışkırtmak istedi. Bu kışkırtma da şöyle olmuştu:

Theoktistos'un manastırında, İskenderiye'den bir rahip vardı. Bu rahibin adı da İoannis idi. Mal melesini halletmek amacıyla, ebeveyni ölmüş oldukları için, asıl memleketine gitmek için Başkeşişe ricada bulundu. Bu yolculuk için genç Savvas'tan kendisine eşlik etmesini istedi. Theoktistos onlara izni verdi. Onlar İskenderiye'ye gittiler ve Keşiş İoannis'in ebeveyninin mal meselelerini hallettiler.

O vakit şeytan elinden geleni yaptı ve Aziz Savvas orada ebeveyniyle karşılaşmayı başardı. Onlar onu tanır tanımaz, hemen duygusal anlar yaşamaya başladılar. Aklını değiştirebilmeleri için her şeyi yapıyorlar. Onu bu keşişlik hayatından vazgeçip, kendileri de oldukları kral görevlerine dönmesini istediler.

Savvas anladı ki, bu olup bitenlerin içerisinde şeytan da parmağını sokmuştu. Anladı ki, kurnaz şeytan, onun manevî mücadeleleriyle savaşıyordu. Bunun için de ebeveynine dedi:

- İsa Mesih'ten sizi daha fazla sevmek uygun düşmez. Gökyüzündeki melekler dünyasını bırakıp bu yeryüzündeki fani krallık şöhretini tercih

edecek değilim. Eğer benden sizi ebeveyn olarak tanımamı istiyorsanız, lütfen bu konuyu bir daha zikretmeyin.

Ebeveyni daha fazla ısrar edemedi ve sustu. Sonra, onlardan yirmi altın para alması için kendisine ricada bulundular. O da, onların kalplerini kırmamak için, sadece üç tane altın para aldı. Sonra da manastırına çekildi. Manastıra gittiğinde, paraları Keşiş Theoktistos'a verdi. Böylece de, şeytanın kurmuş olduğu dünya malı tuzağına düşmedi ve bu tuzak tutmadı. Genç Savvas yendi...

Aziz Savvas, Lavra'daki manastırda tam on yıl yaşadı. Bu arada, Başkeşiş Theoktistos vefat etti. Sonra da Büyük Efthimios, Longinos adında başka birini Başkeşiş olarak tayin etti.

Bu yıllarda, Savvas aşağı yukarı otuz yaşındaydı. Fakat, daha münzevice ve daha sakin bir hayat yaşamak istediği için, çöle gitmek amacıyla yeni Başkeşiş'ten izin istedi. O vakit Longinos, Büyük Efthimios'a bir mektup yazdı. Çünkü onun fikrini almadan hiçbir şey yapmıyordu. Büyük Efthimios, Aziz Savvas'ı engellememesini tavsiye etti. Bir münzevi gibi, daha iyi nasıl sanıyorsa o şekil yaşaması için onu serbest bırakmasını istedi.

Savvas izni alır almaz güneye doğru gitti. Oraya gidip bir mağaraya yerleşti. Orada münzevice yaşıyor, sabahlara kadar uykusuz kalıyor ve samimi bir dille ibadet ediyordu. İbadeti esnasında, Allah için şükran gözyaşları gözlerinden akıyorlardı. Kalbi, kanı, sinirleri ve her şeyi dindarlık ve imanla kokulanıyordu. Ve günlerce süren bu bitmek ve tükenmek bilmeyen çalışmaları sona erdiklerinde, mağarayı bırakıp manastırdaki keşiş kardeşlerine gidiyordu. Orada, genelde hafta sonlarını geçiriyordu. Komünyon alır ve yine münzevi çalışmaları için mağarasına dönüyordu. Bu şekilde de daha başka beş sene geçti.

Megas Efthimios (Büyük Efthimios) ile birlikte

Büyük Efthimios, bu çocuk rahip Savvas'ın bu kadar imanını görünce onu yanına almaya karar verdi. Dometianos ile beraber maiyetine aldı.

Büyük Efthimios ile Dometianos'un, İsa Mesih'in vaftizi yortusundan sonra, çölün derinliklerinde münzevilik yapma adetleri vardı. Orada, Paskalya öncesi oruçlarını geçiriyorlardı. Sonra da Diriliş Günü için de manastırlarına dönüyorlardı.

O sene yanlarına Aziz Savvas'ı da aldılar. Üçü beraber büyük bir hevesle çöle doğru yola koyuldular. Münzevi çalışmalarının yapılacağı yer de Ölü Deniz'e yakın çok kuru ve aşırı sıcak bir yerde bulunuyordu.

Bu üç Aziz, oruç ve ibadet günlerini bir Cehennem zorluğunda geçiriyorlardı. Güneş, onların bedenlerini yakıyor ve dudaklarını kurutuyordu. Yol, son derece zorluklu ve susuzluk da çekilmez bir

düşmandı. Kavurucu güneşin altında ilerlerken, bir an, Savvas yere baygın bir durumda düşüverdi.

O vakit, şahane çöl atleti olan Efthimios, bir yanına gitti ve gözündeki göz yaşlarıyla Allah'a yalvardı:

- Allah'ım, bu kadar genç olan Sen'in kuluna acı. Susuzluktan ölmemesi için bize su ver ya Rabbi...

Ve bunları iman ve huşu ile Allah'a karşı dediğinde, yere bir şeyle vurarak eşeledi. Hiçbir zaman Allah'a karşı gelmeyen o yer, içinden dışarıya doğru serin, bol ve hoş bir su fışkırttı. Bu sudan Aziz Savvas içti ve hemen iyileşti. İlâhi bir güç aldı.

Devamında da, Büyük Efthimios'u her şeyde takip etmede çok yoruldu. Efthimios'un ölçülerine göre fazilet için sert mücadeleler gerektiriyordu.

Ancak, kısa süre sonra, büyük hocası olan Efthimios vefat etti. Ruhu, Gökyüzündeki Baba Tanrı'ya doğru yükseldi. Efthimios'un ölümünden sonra, Savvas çölün derinliklerine, Şeria Nehri'ne doğru ilerledi. O zamanlarda, oralarda, Büyük Gerasimos da münzevice yaşıyordu. O vakit Savvas otuz beş yaşlarındaydı.

Bu yaştaki Savvas'a, şeytan korkunç bir savaş açmıştı. Onu sakin ve rahat bırakmıyordu. Tek bir an bile. Onu gizli ve aşikâr bir biçimde korkutuyordu. Onun büyük fazileti, kendisini rahatsız ediyordu. Onu çölden kovmak istiyordu.

Bir gece, uzunca bir ibadet ve çok yorucu bir oruçtan sonra, Savvas dinlenmesi ve biraz da uyuması için uzanıverdi. Ancak, gözlerini kapamadan evvel, etrafında yılanlar, akrepler ve daha bir sürü sürüngenler gördü. Onlar Savvas'a, dehşetli korku dolu parlak gözlerle bakıyorlardı. Savvas korkmuş bir durumda doğruldu. Ancak, sonra da, şeytanın kurnazca desiselerini düşündü ve cesaretle ibadet etmeye başladı.

O vakit o zehirli yılanlarla diğer sürüngenler ortadan kayboldular...

Birkaç gün sonra şeytan onu yine korkutuyordu. Aziz Savvas'a, açık ağızlı ve korkunç tırnaklı bir aslan gibi görünür. Aziz Savvas şeytanın bu tuzaklarını bilir ve dua silâhıyla yine şeytanı mat eder.

Savvas, çölde dört tam yıl yaşadıktan sonra, yüksek bir dağa çıkmaya karar kıldı.

Orada, gecelerden bir gece, Aziz Savvas oturuyor ve gökyüzündeki o şahane yıldızları hayretle seyrederken, ona, çok yakışıklı ve parlak elbiseler giymiş bir kadın görünür ve bir sel yatağını göstererek der:

- Savvas, orada, sel yatağının doğusunda bulunan mağaraya git yerleş. Ben sana yardım yollayacağım.

Savvas, o anda güzel bir huzur içerisinde gark oldu. Hiç itiraz etmeden ve de sanki onu bir el de götürüyormuş gibi, mağaraya doğru yol aldı. O vakit Savvas kırk yaşındaydı.

O mağara zor bir yerde ve su da o mağaradan oldukça uzakta bir yerde bulunuyordu. Biraz yeşillikten başka yenecek bir şey de orada yoktu.

Fakat, Allah'ın istediği yere gidip oturması gerekiyordu. Allah da onu korumasız bırakmadı. Bazı İsmailî'leri aydınlattı ve onları evine götürdü. Onlar da kendisine ekmek ve başka yiyecekler getiriyorlardı.

Aziz Savvas tam beş yıl bu mağarada kaldı. Onun sert inziva çalışmaları, orucu, ibadeti ve imanı doruğa yükseldi. O vakit şeytanın igvaları da durdu.

Bu arada, Savvas'ı birçok keşiş ve münzeviler ziyaret etmeye başladılar. Onun büyük münzevi mücadelesine herkes hayran kalıyordu. O vakit Savvas, dağın kuzey taraflarına bir kule ile kilise yaptı. Orada, gelip geçici olan din adamları ibadet ediyorlardı.

Emsalsiz kardeş

Kısa bir zamanda onun yanına gidip çoğalan keşişlere karşı davranışı emsalsizdi. Keşiş kardeşlerine karşı göstermiş olduğu sevgi ve özen son derece mükemmeldi. Herkesi tuzaklardan koruyordu. Onların imanlarını artırıyorlardı. Onlara ilk zorluklarında cesaret veriyordu. Her yerde onların yanında yer alıyordu.

Savvas, gecelerin birinde, duasında, keşişlerin suyu için Allah'ın ihtimam göstermesini istedi. Suyu çok uzaktan alıyorlardı ve zahmetleri de çok büyüktü. Aziz orada ibadet ederken, yanı başındaki sel yatağında bir tıkırtı sesi duyuldu. Oraya baktı, bir de ne görsün, bir vahşi hayvan ayaklarıyla orasını kazıyordu. O vahşi hayvan, küçük bir yalak açtıktan sonra, su buldu ve ondan su içmeye başladı. O vakit muhterem Savvas anladı ki, duası artık kabul edilmişti. Küçük bir kazmacıkla oraya gitti ve orasını kazmaya başladı. O vahşi hayvan oradan uzaklaşırken, yer yarıldı ve su, sanki kesilmiş bir damardan gibi, basınçla, tatlı ve bol bir şekilde akmağa başladı. Manastırın yanında artık Allah'ın bir nimeti vardı. Bütün keşişler de Allah'a şükrettiler.

Papaz olarak atanıyor

Zamanın geçmesiyle, Savvas'ın manastırı çok meşhur oldu. Halktan çok kişi gidip orasını maddeten destekliyordu. Birçok kişi de para bile veriyorlardı. Aziz bunların tümünü, yeni hücreler yapmak ve diğer bakım masrafları için kullanıyordu.

Fakat, her yerde olduğu gibi, orada da, kötü insanlar yok değildi. Bazı kötü ahlâklı öğrencileri, aşırı kıskançlıktan dolayı, ona zarar yapma fırsatı arıyorlardı. Ve onu suçlamak için herhangi başka bir şey bulamadıkları için, Kudüs'teki Patriğe gidip ona iftira attılar. Bu kadar çok keşişi idare temeğe lâyük olmadığını ve Patrikten başka bir Başkeşiş atamasını istediler. Dahası da, Savvas'ın kaba biri olduğunu ve daha papaz olmadığını söylediler.

Patrik Salustios, Aziz'in fazileti hakkında çok şeyler biliyordu. Onların sözlerine inanmadı ve onları sakinleştirmek için dedi:

- Savvas buraya gelene kadar burada kalınız. Bu meseleyi o zaman inceleyeceğim.

Onlar orada, Patriğin başka bir Başkeşiş atayacağı ümidiyle beklediler.

Bir davet sonucu Aziz Savvas Kudüs'e geldiği vakit, Patrik ona, iftiralar hakkında herhangi bir soru sormadı. Onu suçlayanların gözleri önünde kendisini Papaz tayin etti. Sonra da onlara bakarak onlara dedi:

- İşte size bir Başkeşiş. Onu Allah tayin etti, insanlar değil. Onu şimdi biz tayin ettik. Onun iyiliği için değil, sizin iyiliğiniz için.

Bunlardan sonra Aziz, onu suçlayanlarla beraber manastıra döndü. Orada daha fazla istek ve ihtimamla işine başladı.

Elli üç yaşında olduğu bir zamanda, papaz olarak atandı. 491 yılında, İmparator Anastasios zamanında papaz atandı.

Çölün derinliklerinde

Aziz Savvas, Büyük Efthimios örneğini takip ederek, Paskalya öncesi orucu zamanında çöle gidiyordu. Bir defasında, çöle doğru yaptığı yolculuğunda, öğrencisi Agapios'u da yanına almıştı. Agapios elinde bir post ile kuru ekmek tutuyordu. Bunları da çölde geçinebilmesi için bulunduruyordu. Şeria Nehri'ne doğru ilerliyorlardı ki, bir mağarada bir yaşlı münzeviye rastladılar. O kişi orada, hiçbir insanla karşılaşmadan ve insan görmeden, otuz sekiz sene yaşıyordu. Onun büyük mücadelesi ile fazileti Allah tarafından, basiret yeteneğiyle mükâfatlandırılmıştı. Yaşlı münzevi, Savvas'ın içeriye mağaraya girdiğini görünce, onu hayatında hiçbir zaman görmediği halde, kendisine dedi:

- Savvas, nereden çekildin? Buraya kadar gelebilmen için bu yeri sana kim gösterdi?

O vakit Savvas ona cevap verdi:

- Sana benim adımla gösteren Allah. Allah benim aklımı aydınlattı ve buraya kadar seni aramak için geldim.

Sonra da oturup uzun zaman sohbet ettiler. Allah'ın mucizeleri ve de samimi ibadetin sonuçları hakkında o kadar çok söylenecek şeyleri vardı

ki! Sonra da vedalaştılar ve ayrılıp gittiler. Kısa bir zaman sonra, yaşlı rahibi yeniden görmek amacıyla mağaradan geçtikleri vakit onu l buldular. Ancak o, dua pozisyonunda vefat etmiş bir durumdaydı. O kahraman çöl atleti Allah ile iletişimde olduğu bir saatte ölmüştü. Gökyüzündeki Allah, ona ebedi saadet ve huzuru bahşetti.

Aziz Savvas ve ğrencisi Agapios, yaşlı rahibi gömdüler ve sonra da, yolda, münzevinin büyük imanı hakkında konuşmaya devam ettiler. Böylece, Yeniden Diriliş gününde manastırlarına vardılar ve hep beraber bayram ettiler.

Annesi de rahibe

Azizin babası öldüğü vakit, annesi de yapayalnız kaldı. O vakit, bu dünyadakilerin ne kadar boş olduklarını düşündü. Sadece o değil, o zaman oğlunun seçtiği yolu doğru buldu ve o da oğlunun yanına koştu. Savvas annesinden, bu dünyanın yalanını ve boş Őeylerini terk edip hayatını Allah'a adamasını istedi. Annesi onu dikkatle dinledi ve o da rahibe oldu.

Ancak çok sene yaşamadı. Kısa bir zaman sonra Allah onun canını aldı. Artık kurtulmuş ve huzur içerisinde, günün birinde bu dünyayı terk etti. Aziz onu defnetti ve ruhu için duada bulundu.

Őeytanlar arasında

Azizin manastırından oldukça uzakta olan ve adına da Lavra manastırı denilen manastırda Kastelli isminde bir zorlu dağ vardı. Bu dağ korkunçtu. Gerçekten Őeytanların yuvası idi. Oraya insan ayağı basamıyordu. Őeytanlar orada bol gürültü çıkartırlar ve l de sarsıyorlardı.

Aziz ise, kimsenin gidemediği ve basmadığı yeri ihll etmeye karar verdi. Kutsal Meknlardan yağ aldı ve geçtiği o yerlere hem serpiyor hem de dua ediyordu.

Başında, Őeytanlar ona müthiş bir saldırıda bulundular. Kuvvetle fryor ve Kastelli Dağı'nı sarsıyorlardı. Acayip biçimler ve vahşi hayvanlara dönüşüyorlardı. Ancak, Savvas'ın duaları, orucu ve sakin duruşu onları büktü. Madem ki, Azizi oradan kovmak için hiçbir Şey yapamıyorlardı, başarısızlıklarını kabullenmeye karar verdiler. Üzüntülü bir biçimde, insan sesiyle bağırıyorlardı:

- Savvas, sana içinde yaşadığın mağara, taş, sel yatağı ve daha şu kadar çöl yetmiyor mu? Niye buraya gelip bizi evimizden çıkarıyorsun? Görüyoruz ki senin destekin Allah'tır. Onun için de buradan ayrılıp gidiyoruz...

Bu sözlerden sonra ağlamalar duyuldu. Karışık sesler, vuruşlar ve çeşitli gürültüler. İnsan diyecek ki, sanki Kastelli'yi bir korkunç savaş sarsıyor.

O gece olan bu büyük patırtıyı, etraftaki yerlerde olan çobanlar da duydular. Gündüzü de oraya gidip ne olduğunu anlamak istediler. Aziz, onları şöyle sarsılmış bir durumda gördüğü vakit, onları sakinleştirdi ve kötü ruhlara karşı ilâhiler okudu.

Aziz orada, Allah'ın isteğiyle bir manastır yaptı. Oraya gelen münzeviler de pek az değillerdi.

Sosyal ve hayırsever iş-icraat

Kudüs Patriği İlias zamanında, ki o, Salustios'tan sonra patrik olmuştu, Savvas büyük bir sosyal ve hayırsever faaliyet gösterdi. İbadetle oruç ona yetmiyordu. Mutsuz olanlara daha çok yardımda bulunmak istiyordu. Acıyı hafifletmek istiyordu. Onun faaliyetiyle, Davut Kulesi'nde ve Eriha'da sadece manastırlar değil, bazı su kemerleri de yapılmıştı. Daha da, ekmek fırınları ve hastaneler de yapmıştı. Hasta ve fakirleri korumak için ve onları organize etmek amacıyla büyük mücadele verdi.

Fakir ve ıstırap çekenler, Azizin onlara karşı gösterdiği sevgi için, gözlerindeki yaşlarıyla ona minnet duyuyorlardı.

Fakat bu da uzun sürmedi. Yine kötü ruhlu insanlar, hiç olmayan iftiralarla onu suçlamaya başladılar.

Aslanın mağarasında

Aziz, iftiracılarından kaçınma amacıyla, ama bilhassa da, İsa Mesih'in öğrettiği sabrı göstermesi için, her şeyi terk etti ve çölün derinliklerine doğru ilerledi. Skithupolis taraflarına, Gadara Nehri yakınlarına gitti. Orada temiz ve geniş bir mağara buldu. O yerin sessizliğinden dolayı, mesrur bir durumda, uzandı ve uyudu.

Ancak, ansızın, onu bir şeyin çektiğini hissetti. Gözlerini açtı ve şaşakaldı. Onu, elbiselerinden bir aslan çekiyordu. Orada aslanın yuvası olduğu için, onu dışarı çıkarmaya uğraşıyordu. Aziz o vakit, Orthros duasını okumaya başladı. Canavar onu kısa bir süre için bıraktı. Fakat, dua biter bitmez, onu elbisesinden ısırıldı ve yine çekmeye başladı. O vakit Aziz, canavara dedi:

- Niçin, canavar beni dışarı çıkarmak istiyorsun? Mağara büyüktür ve ikimizi de alıyor. Eğer sen yalnız kalmayı istersen, o vakit kendine başka bir mağara bul. Unutma ki ben Allah'ın yarattığıyım ve tıpkı O'nun gibiyim...

O vakit aslan, sakin bir şekilde oradan ayrıldı. Ve Aziz Savvas'ı da hiç rahatsız etmedi.

Eşkiyalar hayran kalıyorlar

Fakat, Aziz Savvas'ın büyük fazileti ve parlaklığı hiçbir yerde saklanmıyor. Oldukça çok keşiş onun yeni kaldığı yeri ve mücadele verdiği mekânı öğrenirler ve sonra da onun yanına koşarlar. İlk defa ve en iyisi olan Vasilios adında çok zengin bir genç onu ziyaret etti. O, alçakgönüllülükle, mukayese kabul etmeyen Aziz Savvas'ın emri altına girer.

Bir gece, o çölün sessizliğinde eşkiyalar onları sardılar. Onlarda para olduğunu sanıyorlardı. Onları tutup ararlar, fakat hiçbir şey bulamazlar. Yaptıkları plânlarından ümitsizliğe düşmüş bir durumda, ama bu mübarek hayatları için hayranlık dolu oldukları bir vaziyette, onları bıraktılar ve gittiler. Yolda, onları vahşi canavarlar ve korkunç aslanlar sarmışlar. Onlarla hiçbir şekilde baş edemiyorlardı. Şaşırıp ölümlerini beklemeye başladılar. Ansızın Savvas'ın ismini zikrederler. Aziz Savvas'ın dualarıyla bize zarar vermeyin derler. O vakit aslanlar onlara karşı saldırmaktan vazgeçerler.

Eşkiyalar, minnet ve hayranlık dolu bir durumda, yollarına devam etmeyerek, geri döndüler ve başlarına geleni Aziz Savvas'a anlatırlar.

Aziz Savvas'ın şöhreti bütün o civara yayılır. Ancak Aziz Savvas, adı hakkındaki övgünün büyüdüğünü görünce, yine kendisini tecrit etti. Orada toplanan keşişlere Başkeşiş olarak, Tarasios adında birini bıraktı. Aziz Savvas ise çölün başka bir tarafına doğru hareket etti.

Her zaman sakin biri

Aziz Savvas, çölde kaldığı uzun zamandan sonra, yine Lavra Manastırı'na döndü. Bu arada, bazı kötü ruhlu rahiplerin kendisine karşı olan kinin bittiğine inanıyordu. Ancak burada yanlış yapmıştı. Orada kıskançlığı ve iftirayı yine buldu.

Hiç sızlanmadan, hiç şaşkınlık yapmadan, hiç şikâyet etmeden, ama, bazı keşişlerin düştükleri o kötü halleri için çok üzüntüyle oradan kendisini tecrit etmek için ayrılır. Yeni mücadeleleri için. Ayrılırken de der:

- Sana vurduklarında, sana takıldıklarında, senin ruhunu alt üst etmek için birçok düşman toplanıp seni günah çukuruna atmak istediklerinde, o vakit sen mücadele et, savaş ve sevginin sana gösterdiği yolu tut...

Sakin bir insan olan Aziz Savvas, çölün derinliklerinde bulunan Nikopolis şehri sınırlarına yakın bir yere gitti. Orada, bir keçiboynuzu ağacı altında yerleşti ve günlerini çetin mücadelelerle geçirmeye başladı. İbadet onun kalbini ısıtıyor ve yüreğini uçuruyordu. Keçiboynuzu yemişi de onun açlığını kesiyor ve Allah'ın gücüyle onu hayatta tutuyordu.

Günün birinde, o yeri, zengin bir kişi ziyaret etti. Çünkü orada onun tarlaları vardı. Aziz Savvas ile orada karşılaştı ve onun gücü ile dayanmasına hayran kaldı. Onun faziletine ve imanına hayran kalmıştı. Çok zaman geçmeden o kahraman münzevi için bir hücre yaptırdı ve bütün gerekenler için de ihtimam gösterdi.

Aziz Savvas her nereye gidecek olursa, o hep parlıyordu. Fazilet ile aydınlık saklanamaz. Onlar, karanlıkta yaşayanlara aydınlık ve bilgi dağıtıyorlar...

Kıskançların düştükleri durum

Aziz, mücadele ve faziletle çölde yaşardı ki, iftiracılarının kalbinde kıskançlık yuvalanmaya devam ediyordu. Böylece, bütün manastırlara, "Rahip Savvas, canavarlar tarafından parçalandı" sözünü yaydılar. Hemen hemen herkes, artık Aziz Savvas'ın yaşamadığına inanmıştı. O zaman, iftiracılar Kudüs'e de gittiler. Orada Patriği ziyaret ettiler ve kendisine şunları dediler:

- Muhterem Patrik, korkunç bir şey meydana geldi. Bizim Başkeşişimiz Savvas'ı, Ölü Deniz yakınlarında bulunan bir mağarada, bir aslan yedi. Şimdi bir Başkeşişe ihtiyacımız vardır.

Ancak Patrik, tereddütle onlara dedi:

- İnanmıyorum, böyle mübarek bir insanın aslanlar tarafından parçalanmasına Allah'ın izin vereceğine ihtimal vermiyorum ve bunu imkânsız sanıyorum. Hepiniz gidip onu bulunuz.

Onlar ise, ya aradılar veya da aramadılar, hiçbir sonuç elde edemediler yine Patriğe geri döndüler.

Ancak, birkaç gün sonra, Kutsal Haç'ın Yükseltişi arifesinde, Aziz Savvas Kudüs'e gitti. Patrik onu orada gördüğünde sevince boğuldu. O vakit ona, manastırı başsız bırakmamasını söyledi. Manastıra, keşişlerin yanına gidip orada herkesi idare etmesini de kendisine söyledi.

Aziz Savvas, kendisini, bu kadar uygun bir kişi olduğunu ve mantıklı koyunlara çobanlık yapacak biri olarak saymadığını söyledi.

Ancak Patrik ısrar ediyordu. Dahası da, keşişlere okuması için bir mektup da verdi. O mektubun içeriği sevgi ve sertlik doluydu. Keşişlere, ruhani liderlerini sevgi ve saygıyla karşılayıp kabul etmelerini yazıyordu. Her kim ki, teslimiyet ve alçakgönüllülükle yaşamak istemeyip skandal

yaratıyorsa, onları oradan, manastırdan uzaklaştırmak gerektiğini söylüyordu.

Patriğin mektubu, bu ve bunlara benzer şeyler içeriyordu.

Aziz, Lavra'ya vardığında bu mektubu kendilerine okudu. Fakat, kötü kalpliler olaylar çıkardılar. Kazma kürek alıp manastırın kulesini yıktılar. Sonra da, şeytanî nefret dolu olan bu kişiler, taşları ve keresteleri sel yataklarına atıyorlardı. Sonra da cüppelerini ve daha başka ne alabildilerse alıp gittiler. Birçok manastırda kalmak istediler. Fakat, onları hiçbir manastır kabul etmedi. Sonra da Thekoon denilen bir sel yatağına gittiler. Orada buldukları bazı eski hücreleri tamir ettiler.

Aziz Savvas, sükûnet ve sevgi dolu, beyaz kalpli ve temiz ruhlu biri olduğu için, kötü Keşişler için de ilgisiz kalmıyor. Onların o yeni yerlerine yiyecek götürür ve güzel bir ibadethanenin yapımı için ihtimam gösterir. Onların hücreleri ve ekmek fırınları için de özen gösterir. Patrikten aldığı yetmiş altın sikkenin tümünü bunlar için harcadı. Daha da, onların yönetimi için de ilgilendi. Yunanistan'dan, İoannis adında, faziletli bir münzeviyi Başkeşiş olarak onlara başkan tayin etti.

Kıyaslanamaz bir öğretmen

Aziz Savvas, münzevi hayatında sert bir öğretmendi. Her günah, Allah'ın kanunlarını her ihlâlde de bir ceza uygulanması lâzım diyordu. Böyle bir ilke koymak şarttır. Günah yapayım ve sonra da: "Allah'ım, ben günah yaptım, beni affet" diyerek kendimi kurtarmak istemek, yok öyle şey... Tövbe sadece söz istemiyor, fiiliyat ister, kalbi ezme ister, daha da, gözyaşları, oruç ve ibadet ister!

Aziz Savvas'ın öğrencileri bir hata işledikleri vakit, Aziz onları zor bir teste tabi tutuyordu. Onları uzun zaman için tecrit ediyordu. Öyle ki, belli bir zamana kadar, hiç kimseyi görebilme ve hiçkimseyle konuşabilme imkânlarından yoksundular.

Tecrit, münzevi çalışmaları ve ibadet, onların yüreklerini yumuşatıyordu. Onların akıllarını aydınlatır ve ruhlarını arındırıyordu.

Bir gece, Vithanya'dan, muhterem bir rahip olan Anthimos adında biri vefat ettiğinde, Aziz Savvas, ilâhi bir teganni işitti. İlk başta, rahipler tarafından söylenen bir ilâhi sandı. Fakat, ne olduğunu sonradan öğrendi. Bütün rahipleri yanına çağırdı ve onlara, Anthimos'un تنها yerdeki hücrelerine gitmelerini istedi. Oradan bu ilâhi melodiler geliyordu. Mumlar yakarak ilerlemeğe başladılar. Orada, Anthimos'u, derin bir ölüm uykusunda buldular. Oradaki ilâhi sesi meleklerden geliyordu. Aziz Savvas, böyle bir ilâhi melodiye işitmeye lâayık bir kişiydi. Nasıl olsa, onun bütün hayatı imanla doluydu.

İman mucize yaratıyor

Aziz Savvas'ın hayatında zikredilen diğer mucizeleri arasında şunlar da vardır:

Şeria Nehri civarından, Gerontios adında iyi bir Hıristiyan, İsa Mesih'in can verdiği ve şehit olduğu, o Kutsal Yerleri ziyaret etme amacıyla Kudüs'e gitmişti. Orada, at üzerinde, Zeytinlik Dağı'na yukarı tırmanırken, atı korktu ve sahibini yere hızla fırlattı. Adamakıllı kemikleri hırpalandı. Hiçbir tedavi yoktu. O zamanın tıbbi ellerini yukarı kaldırdı. Ancak, Allah'a olan imanın da sınırı yoktur. Gerontios'un kardeşi Aziz Savvas'a koştu.

- Aziz Rahibim, kardeşim tehlike geçiriyor, dedi kendisine. Onun için dua et. Elinden ne gelirse onu yap. Allah büyüktür...

Aziz Savvas bunları işitir işitmez, hemen o zavallının yanına koştu. Orada samimi bir şekilde dua etti ve onun bedenini, Kutsal Haç yağıyla yağladı. Mucize şahaneydi. Ölü hasta ve ağırlı uzuvları harekete geçtiler. Yaraları yok oldular. Gerontios, sağlıklı bir şekilde ayağa kalktı. İman, bir daha zafer kazanmıştı. Kalabalık, neşe içerisinde Allah'a şükrettiler. Çölün yorulmak bilmeyen bu yaşlı münzevisine olan saygıyı da yüksek sesle söylüyorlardı.

Herkes biliyordu ki, Aziz Savvas'ın temiz sesi, Gökyüzünden işitilmişti ve bu şahane mucize de böylece meydana geldi.

Kızın gözleri

Bir zamanlar, Aziz Savvas, genç bir öğrencisiyle, Şeria Nehri civarlarında yürüyordu. Yolda bazı sosyete insanlarına rastladılar. Onların yanında çok yakışıklı bir kız da vardı.

Aziz Savvas, genç öğrencisi, genç ve yakışıklı kızı iyice görüp görmediğini test etmek için kendisine dedi:

- Sanıyorum ki bu zavallı kız kördür.

- Hayır, Peder, iki gözü de çok güzeldir.

- Yanlış yaptığını sanıyorum, çünkü gözünün biri yok, dedi Aziz Savvas.

- Peder, ben ona güzel baktım. İki gözü de sağlam ve parlaktır.

O zaman, Aziz, öğretmen diliyle kendisine dedi:

- Kutsal İncil'in yazdıklarını galiba hatırlamıyorsun. Onları sana şimdi hatırlatıyorum:

- "Kadının güzelliği sana galip gelmesin, ne de onun kirpiklerine esir düşesin".

Bunların tümünü unuttuğun için, hislerine hakim olmayı öğrenene kadar, benim hücreme girmeyeceksin.

Emsalsiz münzevi hayat öğretmeni sadece bunları yapmakla kalmadı, onu münzevi çalışmalarını için Kastteli'ye gönderdi. Daha sonraları onu sevinçle yanına kabul etmedi. Oysa o artık hislerini kontrol altına almış ve imanla fazilette çok ileri gitmişti.

Böyle fiiliyat ve sözlerle, Aziz Savvas, zor, dar ve yokuş yukarı olan bu mübarek hayatın yolunda, genç öğrencilerini gerçek erdemli yola böyle götürüyordu.

Ortodoksluk için mücadeleler

Anastasios'un imparatorluğu esnasında, (491-518), Bizans'ta karışıklık hüküm sürüyordu. Kilisede büyük karışıklık meydana gelmişti. Bazı yüksek rütbeli din adamları, Dioskuros ile Seviros'un monofizist mezhebinden etkilenip sürüklenmişlerdi. Bunlarla beraber, İmparator Anastasios da etkilenip sürüklenmişti. O, Başrahip makamına tarikatçıları getirip, Ortodoksları koltuktan indirip sürgüne gönderiyordu. Bunlar arasında, Filistin Başpiskoposu İlias'ı da koltuğundan indirip sürgün etmişti.

İlias, İmparator Anastasios'a şikâyetinde bulunmak için, meydana gelen skandallar için, bir din adamları heyeti gönderdi. Diğer bazı yaşlı rahipler arasında, Aziz Savvas'ı da gönderdi. Onlara, İmparator Anastasios'a verilmek üzere bir mektup da verdi. Bu mektubun içerisinde, diğerleri arasında şunları da yazıyordu:

- "Çölün kent kurucularını ve bilhassa da Büyük Savvas'ı, sana temsilci ve arabulucu olarak gönderiyorum. Bunlar münzevilerin başını teşkil ediyorlar. Onların ilâhi terinden imana gelip kiliseler arasındaki savaşa son veresin...

Bu heyet İstanbul'a ulaştığında, saraya girmek için herkese izin verildi, sadece Aziz Savvas müstesna. Çünkü onun güzel elbiseleri-üniforması yoktu.

İmparator, yabancıları kabul edip şikâyetlerini dinlediği yere geldiğinde, Keşişler hemen Patriğin mektubunu kendisine verdiler.

Onu okurken, Savvas hakkında da yazdığını gördü. Bu münzevinin kim olduğunu sordu. Sarayın dışında bulunduğunu öğrenince, kapıların açılıp içeriye girmesine izin verilmesi emrini verdi.

Kabul odasının kapıları açıldığında, İmparator şaşırıldı. Yüzünün parladığını ve önünde de bir meleğin yürüyüp yol açtığını gördü. Allah, o anda kahraman münzeviyi yüceltti. Fakat, aynı zamanda da, İmparatorun gözlerini de açıyordu...

Sonra da herhangi bir tartışma olmazdan evvel, İmparator, keşişlere, kim ne bahşiş almak isterse alsın dedi. Herkes bir şeyler istedi. Sadece bahtiyar Savvas hariç. Aziz Savvas, bahşiş yerine, kiliseye barış

vermesini ve makamından uzaklaştırmış olduğu Patrik İlias'ı, Kudüs Koltuğuna getirmesini istedi.

İmparatorun hiddeti ve dik kafalılığı yavaş yavaş yumuşuyordu. Aziz ve muhterem Savvas'ın sözleri onu dize getiriyorlar. O vakit Aziz Savvas yetmiş üç yaşındaydı. Patrik İlias'ı yeniden makamına geri getirmesine karar verdi.

Azizin kuvvetli şahsiyeti, aydınlık dolu bakışı, art niyetsiz düşüncesi ve sözü İmparatoru kazandılar. Ak sakalı ve kırışmış yüzü, vahşiliğin parlaklığına refakat eden taşlar ve kralın sahte gülüşlerinden daha kuvvetlidirler.

Deniliyor ki Aziz Savvas, hemen İstanbul'dan ayrılmadı. Orada bütün kışı geçirdi. Orada bir sürü öğrenci edindi. Bunların arasında, Kral Ualentios'un kız torunu olan İuliani ve Kral Pompeios'un oğlunun karısı Anastasia da vardı.

Haksız vergiler ve açlık zamanlarında

İmparator Anastasios zamanında, Kudüs çevresinde büyük kıtlık baş göstermişti. Açlık, kısa zamanda, Bizans'ın diğer yörelerine de yayıldı. Sonra birçok ölümler de meydana geldi.

Bu büyük belânın üzerine, İmparator, halkını bu fakirlikten nasıl kurtaracağına bakacağı yerde, o, vergilerini ısrarla toplama çabasında bulunuyordu. Ve sadece bunu değil, ödemeyi yetiştirmeden ölenlerin vergilerini de, yaşayanlardan toplamak istiyordu!!

Aziz Savvas, bu merhametsiz ve insanlık dışı kanunu öğrenince, hemen yine cesaretle Kralın yanına koştu. Bu yaptığının vahşilik ve mantık dışı olduğunu söyledi. Fakat, onun savaşı o zaman kazanılmadı. Onun mücadelesi, daha sonraları, Bizans İmparatorluğu'na, İmparator I. Jüstin (518-527) ile I. Jüstinyen (527-565) zamanında kazanıldı.

Ve yeni mücadeleler

Aziz Savvas'ın mücadeleleri durmuyor. Çünkü imanın düşmanları pusuda bekliyorlar. Tarikatçılar, yine İsa Mesih'in kilisesine karşı savaş açmış durumdadır. Monofizistler, Hıristiyanlık dünyasında karışıklık çıkarıyorlardı. İmparatorun kalbine, Antakya Patriği ve Filistin Patriği aleyhine, nefret ekmeğe kabil olurlar. Böylece, İmparator, Antakya Patriği Flavianos'u sürgün eder. Koltuğuna da tarikatçı Seviros'u (513-518) oturtur.

Seviros, egoist faaliyetlerine hemen başlar. İmparatorluğun yardımı ve desteğiyle silâhlanmış olan Seviros, emirler çıkarıp, tarikatçı görüşlerini benimsemeyen bütün din adamlarını tehdit eder.

Kendi din adamlarıyla, Kudüs Patriği İlias'a sinod mektupları yollar.

- Eğer beni takip etmezsen, seni o patrik makamından kovacağım diye yazıyor kendisine.

Tüm bunları Aziz Savvas da öğrenir. İmparatorun düştüğü bu durumdan son derece üzüntü dolu olan Savvas, din için verilecek olan mücadelede adamakıllı cesaret dolu ve hazırdı. Keşişleri toplar ve Kudüs'e iner. Orada, İmparatorun temsilcileri ile Seviros'un gönderdiği insanların aleyhine konuşur. Tarikatçılarla hiçbir tartışma kabul etmez. Hepsini kovar ve gür sesle bağırır:

- Bu dünyanın tüm güçlü insanları, dinimizi sarsmak için boşuna çaba gösteriyorlar.

İmparator, bu rahiplerin verdiği savaş ve tepkiyi öğrenir ve öfkeyle dolar. Hemen, tüm Filistin'i yönetecek, acil bir yönetici tayin eder. Ona salâhiyet ve kuvvet verir. Adına da duka der. Ve, aşağılama kabul etmeyeceğini kendisine söyler... Benim emrim, Patriğin monofizist olması için ikna edilmesidir! Eğer kabul etmezse, onu patrik makamından, güç kullanarak dışarı atasın.

Yeni dük Kudüs'e gider. Orada, bir fırtına gibi tehditleri savurur. Fakat, İsa Mesih'in kilisesinin temelleri sağlamdır. Ve böyle sosyetik davranışlardan korkmaz. Filistin Patriği İlias dize gelmiyor. O zaman, dük onu tutuklar ve hapisaneye atar. Fakat o, gerçek dinin şanı yücelsin diye, bütün kurnazlığını kullanır. Düke, güya monofizist olmayı kabul ettiğini söyler. Ancak bu durumu, Hıristiyanlara bir panayır zamanında söyleyeceğini söyler.

Bir gün, Filistin Hıristiyanları toplandılar ve dinî liderlerini dinlemeyi bekliyorlardı. Patrik makamına çıktı ve ortada tam bir sükûnet hakim iken, net bir sesle şunları söyledi:

- Tarikatlara inananlara lânet olsun. Evrensel Sinodların ve Azizlerin dogmalarını uygulamayan lânetlenmiştir.

Halk ve rahipler, dinin mücahidi olan Aziz Savvas ile, hep bir ağızdan:

- Lânet olsun!

O sırada, Patriğin monofizist olmasını bekleyen dük, utanmış ve korkmuş bir durumda oradan kaçtı. Makamından istifa etti ve huzur bulmak için oraya yakın bir şehre gitti.

Aynı gün, Kudüs'te, İmparatorun yeğeni İpatios da orada bulunuyordu. İpatios, oradaki din adamları ve halkın, tarikatçı ve İmparatora karşı göstermiş oldukları tepkiden dolayı çok sevindi.

Sonra da muhterem Aziz Savvas ile karşılaştı. Manastırların organize edilmeleri için oldukça yüklü bir para verdi kendisine.

Aziz Savvas, İmparator Anastasios'a çok ağır içerikli bir mektup gönderdi. Bu mektubunda, diğerleri arasında, dini hırpalama oyununa

son vermesini istiyordu. Çünkü bu, çarpıtılma ve tahrifti. Daha da, Ortodoksluk için bütün din adamları ve Hıristiyanların savaşıacaklarını söylüyordu. Ne zahmet, ne tehlike, ne kurban verme ve ne de ölüm onları durdurabilecekti...

Sürgünde ziyaret

Tüm bunlara rağmen, İmparator, Patrik İlias'ı sürgüne gönderdi. Aziz o vakit, seksen yaşlarına rağmen, yanına Stefanos ve Efthalios keşiş kardeşlerini alarak, sürgünde olan Patriği ziyarete gitti. O karşılaşma çok duygulandırıcıydı. Ortodoksluğun bu iki mücahidi, sevinçlerinden göz yaşlarını döktüler.

Orada, sürgün edilmiş olan Patriğin yanında, Aziz Savvas bayağı gün kaldı. Patrik, rahiplere, İmparator Anastasios'un öldüğünü söyledi. O zaman herkes anladı ki, bu olayı o din adamı biliyordu. Çünkü onda basiret yeteneği vardı. Daha da, on gün sonra kendisinin de bu dünyadan ayrılacağını söyledi.

Ve gerçekten de böyle oldu. Kısa bir zaman sonra, İmparatorun öldüğünü öğrendiler. Patrik ise ruhunu Allah'a teslim etti.

Hasta olanlara doktor

Onun mübarek hayatı, ki o da imanın, tatlı karakterin, orucun, ibadetin ve iyiliğin bir sonucu olarak Allah'tan mükâfatlandırılmıştı. Allah, hastaları tedavi etmesi için ve daha başka birçok mucizeler yapması için ona güç vermişti.

Bir gün, Aziz Savvas, yolda bir kadınla karşılaştı. O hanımın kronik kanaması ve müthiş ağrısı vardı. O bayan Aziz Savvas'ı görür görmez, hemen bağıрмаğa başladı:

- Allah'ın kulu, bana acı!

Aziz Savvas ona sevgiyle yaklaştı. Onu elinden tuttu ve kadın iyileşti.

Artık onun adı her yerde biliniyordu. Tedavi olmaları için, herkes onun yanına koşuyordu. Herkes de ondan memnun ve sevinçli olarak ayrılıyordu. Bu mübarek zat için kimse hayranlığını saklamıyordu. Onun adamakıllı oruç tuttuğunu biliyorlardı. Fakat, yine de, yüzünde sağlık ve sevinç vardı.

Bir gün, fakir ve acılar içerisinde olan bir aile, kendisine, şeytan tarafından eziyet edilen bir kız çocuğu getirdiler. Onu şeytan çarpmıştı. Aziz Savvas, ibadetin gücüyle bu kız çocuğunu tedavi etti ve ebeveynine de sevinç vermiş oldu.

Aziz Savvas'ın birçok mucizelerinde, kıtlık ve açlık zamanında meydana gelmiş olanlar da var.

Kudüs Patriği, III. İoannis (516-524) olduğu zamanda büyük kuraklık olmuştu. Kudüs'teki susuzluk çekilmez olmuştu. O vakit Aziz Savvas samimi bir ibadete başladı. Susamış olan halka ve toprağa, topraktaki bitkilerin yeşermesi için, Allah'ın yağmur yağmasını istiyordu.

Üçüncü gün, gökyüzünü siyah ve sık bulutlar kapladı. Sonra da, gök gürledi, şimşek çaktı ve göklerin muslukları açıldılar. Bütün Filistin su doldu taşı. Vadiler, nehirler ve su sarnıçları doldu taşı.

O vakit halk, Allah'a şükretti. Aziz Savvas'a da, dua edip bu mucizeyi Allah bahşettiği için teşekkür etti.

Güçlülerde

Aziz Savvas, Ortodoksluğu desteklemek için, hiçbir zaman, sıkıntı ve fedakârlığı hiç düşünmedi. Gerektiği zaman, kral ve imparatorlara bile gidebiliyordu. Kontrol etmeyi biliyordu, ama, övmeyi de.

İmparator Jüstin'i, Hıristiyan Ortodoks inancına sağladığı destek için çok övmüştü. Daha sonraları, manastırların ve de kilisenin, tarikatçılardan korunması için, aziz Savvas, İmparator Jüstinyen'e kadar gitmişti.

Bütün hayatı boyunca, bir Rahip, bir münzevi ve bir din destekçisi olarak, çok sert mücadele verdi. Hayatının sonlarında, yedi manastırı idare ediyordu.

Gökyüzüne doğru gidiyor

533 yılının kış mevsiminde, Aziz Savvas kısa bir süre için hasta düşer. O artık doksan dört yaşlarındadır. Çok zaman geçmez ve Allah onu yanına alacağı haberini kendisine iletir. O zaman Aziz Savvas, Patrik Petros'un ısrarıyla, sağlığının düzelebilmesi için gittiği Kudüs'ü terk eder ve manastıra döner.

Orada, memnun bir durumda, Allah'a ruhunu teslim eder. Onun cenazesine birçok insan katıldı. Birçok din adamları, rahipler ve sıradan vatandaşlar katıldılar. Patrik de başka başrahiplerle cenazeye gitti. Onu İera Moni Lavras'ta defnettiler.

Naaşı

Bizans İmparatorluğu yükselme devrinde bulunduğu sürece, onun mübarek naaşı hep Lavra'da bulunuyordu. Daha sonraları, naaşını İstanbul'da görüyoruz. 13. asırdaki Lâtin Haçlıları zamanında naaşı Venedik'e nakledildi. Vatikan, haçlı seferlerini Kutsal Toprakları (Kudüs) kurtarma bahanesiyle düzenlemişti. Fakat, aslında, Ortodoks olan

Anadolu'yu boyunduruk altına almak için gerçekleştirmişti. O zaman onlar, yakıp yıktılar ve kutsal değere sahip olan şeylerle naaşları da aldılar. Çalıntılar arasında, Aziz Savvas'ın naaşı da vardı.

Son olarak, 1965'te, Papa Kilisesinden, Kudüs Patriği Venediktos'a teslim edildi.

25 Ekim 1965 tarihinde, Aziz Savvas'ın naaşını nakleden uçak, Atina Havaalanı'ndan geçti. Saat gece ondu. Uçaktaki naaşı, kilise yetkilileriyle din adamları gidip ona tapındılar. İlk gidenler arasında, o zamanın Atina Başpiskopos'u olan II. Hrisostomos'tu.

Ertesi günü, uçak Kudüs'e havalandı. Orada, naaşı, halk ve din adamları, saygı ve törenle karşıladılar. Orada, tapınmak için naaşı, Panagios Tafos Kilisesi'ne koydular. Birkaç gün sonra da, naaşı, bin şu kadar yıl önce bulunduğu Manastıra koydular.

İtibar ve kiliseler

Hıristiyanlık âlemi, Aziz Savvas'a hürmet gösterir ve onunla, parlak şahsiyeti ve mübarek hayatı ile gurur duyar.

Onun ölümüyle, şu kadar günlük şöhretlerin adının kaybolması gibi, onun adı kaybolmuyor. Fakat o, ışık oluyor ve Hıristiyanlara ışık saçıyor.

Yapmış olduğu manastır, Beytüllahim'in doğusunda on kilometre kadar mesafede olup, onun adını hemen aldı ve şu anda, adıyla daha da parlamaktadır.

Kedri sel yatağının batı yakasında, vahşi bir çölün içinde bulunuyor. Bu münzeviler manastırı, 502 yılında, Aziz Savvas tarafından fakirane bir şekilde inşa edilmişti. Bir mağaranın içinde, bazı hücreler ve bir kilise de yapmıştı. Onun adına Theoktistos Eklisia denildi.

Yirmi yedi yıl sonra İmparator Jüstinyen, onu daha genişletti ve krallara has tahkim etti. Bu manastır, birçok defa, Hıristiyan olmayanların akınına uğradı. Fakat bu güne kadar kalmayı başardı.

Bugün için bu kutsal manastır, yüksek bir duvarla çevrilidir. Her kim içeri girecek olursa, ön avluda bulunur ve doğu tarafında Evangelismos Kilisesi vardır ki onu da Aziz Savvas'ın kendisi inşa etmişti.

Kilisenin içinde, altın ve gümüş lâhit içerisinde Aziz Savvas'ın kutsal naaşı bulunmaktadır. Bu naaşı da, 1965 yılında İtalya'dan getirmişlerdi.

Kilisenin karşısında ve batı tarafında, Aziz Savvas'ın mezarı bulunmaktadır. Bunun arkasında ve kuzey taraflarında, Theoktistos Eklisia vardır. Yani, Aziz Nikolaos'a hürmeten, Aziz Savvas tarafından resmileştiren mağara.

Aziz Savvas'ın münzeviler manastırı zirvede olduğu zamanlarda, içinde beş binden fazla keşiş barınıyordu. Etraftaki mağaralarda münzevilik yapanlar hariç.

Ancak, tek şanı bu değildir. Çünkü, İera Moni Agiu Savva İerosalimon'dan başka, kendi adıyla Milos adasında da bir manastır kuruldu. Binlerce kilise, kır kilisesi inşa edildiler ve sayılamayacak kadar Hıristiyan da gururla adını taşımaktadır.

Aziz Savvas, azizliğin örneği, hoşgörünün ve iyiliğin sembolü oldu. Her şeyin üzerinde ise, Ortodoksluğun yorulmaz ve emsalsiz mücahidi oldu.

Seviros'a lânet yağdırıyor. Çünkü o tarikatıyla skandal yaratıyor. İmparatorla karşı karşıya gelir ve İsa Mesih'in dininin bayrağını yukarı kaldırır. Yenilmez ve yorulmaz biri olarak, ta ileri yaşlara kadar kilise için çalışmaya devam eder. Onun ölümü de başka hiçbir şey olmayıp, o sadece bir küçük uykudur. O uyku ki onu Allah'ın kucağına gönderiyor.